

1. Kimsanboev X.X. va boshq. - Umumiy va qishloq xo‘jalik entomologiya, o‘simliklarni zararkunandalardan uyg‘unlashgan himoya qilish. Toshkent, 2002.
2. Xo‘jaev SH.T., Xolmurodov E.A. - “Entomologiya, o‘simliklarni zararkunandalardan uyg‘unlashgan himoya qilish, qishloq xo‘jalik ekinlarini himoya qilish va agrotoksikologiya asoslari. Toshkent, “Fan” nashriyoti, 2009.
3. B.A. Sulaymonov, A.R. Anorbayev, Sh.A. Maxmudova, M.M. Ablazova. “Umumiy entomologiya va zoologiya”. Darslik. “fan va texnologiya” nashriyoti 2019 y.
4. M.T. Arslonov., X.Z. Abdullayeva., S.P. Usmonov., D.T. Turdieva. “O‘simlik zararkunanda, kasallik va begona o‘tlari rivojlanishini bashorat qilish”. Darslik. Andijon 2022
5. A. Xudoyqulov, N. Irgasheva, S. Ubaydullaev, A. Norqulov. O‘simliklarni zararli organizmardan uyg‘unlashgan himoya qilish. O‘quv qo‘llanma, Toshkent-2021 «fan ziyosi» nashriyoti.

MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI VA MILLIY STANDARTLAR FARQI

Sodiqova Malika Kozimjon qizi

TDIU Andijon fakulteti Bugalteriya hisobi yo‘nalishi

E-mail: malikasadikova127@gmail.com

[Tel: +998972572701](tel:+998972572701)

Annotatsiya. Ushbu maqolada moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (IFRS) va milliy standartlari (MHHS) o‘rtasidagi asosiy farqlar tahlil qilingan. Mavzuda xalqaro standartlarning mazmun-mohiyati, ularning jahon miqyosida yagona moliyaviy axborot tizimini shakllantirishdagi o‘rni yoritilgan. Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasida moliyaviy hisobotni xalqaro standartlarga muvofiqlashtirish jarayoni, bu yo‘nalishda olib borilayotgan islohotlar va ularning amaliy ahamiyati tahlil etilgan. Maqolada milliy va xalqaro standartlar o‘rtasidagi tuzilma, baholash mezonlari, hisob yuritish tamoyillari hamda normativ-huquqiy asoslar jihatidan mavjud tafovutlar yoritilib, ularni uyg‘unlashtirish bo‘yicha taklif va tavsiyalar ilgari surilgan.

Kalit so‘zlar: moliyaviy hisobot, xalqaro standartlar, milliy standartlar, IFRS, buxgalteriya hisobi, moliyaviy axborot, O‘zbekiston amaliyoti.

DIFFERENCES BETWEEN INTERNATIONAL AND NATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS

Annotation. This article analyzes the main differences between International Financial Reporting Standards (IFRS) and National Accounting Standards (NAS). The study highlights the essence of international standards and their role in creating a unified global financial information system. It also examines the process of harmonizing financial reporting in the Republic of Uzbekistan with international standards, the ongoing reforms in this area, and their practical significance. The article outlines the structural, valuation, accounting principle, and legal differences between national and international standards, offering recommendations for their alignment and effective implementation.

Keywords. financial reporting, international standards, national standards, IFRS, accounting, financial information, Uzbekistan’s practice.

РАЗЛИЧИЯ МЕЖДУ МЕЖДУНАРОДНЫМИ И НАЦИОНАЛЬНЫМИ СТАНДАРТАМИ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ

Аннотация. В данной статье проанализированы основные различия между Международными стандартами финансовой отчетности (МСФО) и национальными стандартами бухгалтерского учета (НСБУ). Раскрыта сущность международных стандартов и их роль в формировании единой мировой системы финансовой информации. Также рассмотрен процесс приведения финансовой отчетности в Республике Узбекистан в соответствие с международными стандартами, проводимые реформы и их практическое значение. В статье освещены различия между национальными и международными стандартами в части структуры, критериев оценки,

принципов учёта и нормативно-правовой базы, а также предложены рекомендации по их гармонизации и эффективному применению.

Ключевые слова. инансовая отчётность, международные стандарты, национальные стандарты, МСФО, бухгалтерский учёт, финансовая информация, практика Узбекистана.

So‘nggi yillarda jahon iqtisodiyotida global integratsiya jarayonlari chuqurlashgani sari moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlar asosida yuritish zaruriyati tobora ortib bormoqda. Moliyaviy hisobot korxonaning iqtisodiy faoliyati natijalari, moliyaviy holati va pul oqimlari to‘g‘risida aniq hamda ishonchli ma’lumot beruvchi asosiy hujjat hisoblanadi[1]. Ushbu ma’lumotlarning sifatli va taqqoslanadigan bo‘lishi investorlarga, kreditorlarga va davlat organlariga to‘g‘ri qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Shu sababli moliyaviy hisobot standartlarining uyg‘unlashtirilishi zamonaviy iqtisodiy boshqaruv tizimining muhim sharti hisoblanadi. Moliyaviy hisobot xalqaro standartlari (IFRS) — bu butun dunyo bo‘ylab moliyaviy hisobotlarni yagona tamoyillar asosida yuritishni ta’minlaydigan me’yoriy hujjatlar majmuasidir. Bu standartlar Xalqaro buxgalteriya standartlari kengashi (IASB) tomonidan ishlab chiqiladi[2]. Ularning asosiy maqsadi — turli davlatlardagi korxonalarning hisobotlarini bir xil shaklda tayyorlash orqali axborotning taqqoslanishini va shaffofligini ta’minlashdir.

Moliyaviy hisobot milliy standartlari esa har bir mamlakatning o‘z iqtisodiy, huquqiy va soliqqa oid xususiyatlariga mos holda ishlab chiqiladi. O‘zbekistonda milliy standartlar Moliya vazirligi tomonidan tasdiqlanib, barcha xo‘jalik yurituvchi subyektlar uchun majburiy hisoblanadi[3]. Shu bois xalqaro va milliy standartlar o‘rtasida bir qancha farqlar mavjud. Xalqaro standartlarda moliyaviy axborotning asosiy tamoyili — bu uning haqqoniyligi, shaffofligi va bozor qiymatini to‘liq aks ettirishidir. IFRSda aktivlar va majburiyatlar **haqiqiy qiymat** (fair value) asosida baholanadi, ya’ni ularning joriy bozor qiymati hisobga olinadi[4]. Milliy standartlarda esa asosan **dastlabki qiymat** (tarixiy qiymat) qo‘llaniladi, bu esa ayrim holatlarda korxonaning moliyaviy holatini to‘liq aks ettira olmasligi mumkin.

Terminologiya va hisobot tuzilmasida ham farqlar mavjud. IFRS xalqaro amaliyotda qo‘llaniladigan terminlar va tuzilma asosida ishlab chiqilgan bo‘lsa, milliy standartlar ko‘pincha mahalliy qonunchilik va soliq tizimiga moslashtirilgan. Masalan, xalqaro standartlarda “other comprehensive income” kabi tushunchalar mavjud bo‘lib, ular milliy tizimda to‘liq aks etmaydi[5]. Xalqaro standartlar tavsiyaviy xarakterga ega, biroq amaliyotda ularni qo‘llash investorlar va auditorlar tomonidan talab etiladi. Milliy standartlar esa davlat tomonidan qat’iy tartibga solinadi va barcha korxonalar uchun majburiy hisoblanadi. Bu esa moslashuvchanlik darajasiga ham ta’sir ko‘rsatadi: IFRS o‘zgaruvchan iqtisodiy sharoitlarga tez moslasha olsa, milliy tizim ko‘proq an’anaviy shaklda qoladi[6].

O‘zbekiston Respublikasida 2020-yildan boshlab moliyaviy hisobotni xalqaro standartlarga moslashtirish bo‘yicha islohotlar bosqichma-bosqich amalga oshirilmoqda. Moliya vazirligi tomonidan 2021–2025-yillarga mo‘ljallangan “Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o‘tish dasturi” tasdiqlangan[7]. Ushbu dasturga muvofiq, yirik korxonalar, davlat ulushi mavjud tashkilotlar va auditorlik subyektlari IFRS asosida hisobot tayyorlashni boshlagan. Bu jarayon mamlakat iqtisodiyotining jahon moliya bozoriga integratsiyalashuvini tezlashtiradi. Shu bilan birga, bu o‘tish jarayonida ayrim muammolar ham uchramoqda. Eng avvalo, xalqaro standartlar bo‘yicha malakali buxgalter va auditorlar yetishmaydi, shuningdek, IFRS bo‘yicha hisobot yuritish uchun zarur dasturiy ta’minot va texnik imkoniyatlar har doim ham yetarli emas[8]. Shunga qaramay, davlat tomonidan o‘quv dasturlari, sertifikatlash tizimlari va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik yo‘lga qo‘yilmoqda. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o‘tish O‘zbekiston uchun bir qator ijobiy natijalarni beradi. Eng avvalo, bu xalqaro investorlar ishonchini oshiradi, korxonalarning shaffofligini ta’minlaydi va iqtisodiy raqobatbardoshlikni kuchaytiradi. Shu bilan birga, milliy standartlarni xalqaro me’yorlar bilan uyg‘unlashtirish orqali buxgalteriya tizimining sifat darajasi ham oshadi[9].

Xulosa qilib aytganda, moliyaviy hisobotning xalqaro va milliy standartlari o‘rtasidagi farqlarni tahlil qilish ularning mazmunini to‘g‘ri tushunish va amaliyotda samarali qo‘llash uchun muhimdir. O‘zbekistonning xalqaro standartlarga o‘tish yo‘lidagi sa’y-harakatlari mamlakat iqtisodiyotining ochiqqligi, investitsion jozibadorligi va korporativ boshqaruv tizimining takomillashishiga xizmat qiladi. Kelgusida IFRS bo‘yicha kadrlar tayyorlash, axborot texnologiyalarini joriy etish va qonunchilikni uyg‘unlashtirish orqali bu yo‘nalishdagi islohotlarni yanada chuqurlashtirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi. “Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o‘tish bo‘yicha dastur”, 2021-yil.

2. International Accounting Standards Board (IASB). *Conceptual Framework for Financial Reporting*, London, 2023.
3. O‘zbekiston Respublikasi “Buxgalteriya hisobi to‘g‘risida”gi Qonuni, 2020-yil 24-iyul, O‘RQ-631-son.
4. IFRS Foundation. *International Financial Reporting Standards (IFRS)*, 2022.
5. Karimov A. “Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari: nazariya va amaliyot”, Toshkent: Moliya, 2022.
6. Mavlonov M. “Buxgalteriya hisobi va moliyaviy tahlil asoslari”, Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ–4699-son qarori, 2020-yil 24-aprel, “Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o‘tish chora-tadbirlari to‘g‘risida”.
8. Deloitte Uzbekistan. *IFRS Implementation in Uzbekistan – 2023 Overview*.
9. Ergashev B. “Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari va ularning O‘zbekiston amaliyotidagi o‘rni”, *Iqtisodiyot va innovatsiyalar jurnali*, №2, 2023.

YOSHLAR UCHUN IJTIMOY MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH USULLARI

Abduqahhorova Irodaxon Abdug‘ani qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

Ijtimoiy fanlar fakulteti Xorijiy til va adabiyoti yo‘nalishi 1- bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: Falsafiy va tarixiy fanlar kafedrasi katta o‘qituvchisi B.A.Tillayev

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy jamiyatda yoshlar duch kelayotgan asosiy ijtimoiy muammolar — bandlik, ma’naviy qadriyatlar inqirozi, axborot muhitining ta’siri, migratsiya, radikal g‘oyalarga moyillik, ta’limdagi nomutanosiblik kabi masalalar tahlil qilinadi. Shuningdek, yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish, ularni milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiq, ma’naviy barkamol shaxs sifatida shakllantirishga qaratilgan tizimli yechimlar ko‘rib chiqiladi. Tadqiqotda zamonaviy pedagogika, sotsiologiya va psixologiya yondashuvlari asosida yoshlarning ijtimoiy muhitdagi holatini tahlil etish hamda muammolarni bartaraf etishning ilmiy-uslubiy yo‘llari bayon etiladi.

Kalit so‘zlar: yoshlar, ijtimoiy muammolar, bandlik, ma’naviyat, ta’lim, axborot makoni, fuqarolik faolligi, davlat siyosati, innovatsion yechimlar.

СОЦИАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ МОЛОДЕЖИ И МЕТОДЫ ИХ УСТРАНЕНИЯ

Аннотация: В данной статье анализируются основные социальные проблемы, с которыми сталкивается молодежь в современном обществе — такие, как занятость, кризис духовных ценностей, влияние информационной среды, миграция, склонность к радикальным идеям, дисбаланс в образовании. Также рассматриваются системные решения, направленные на повышение социальной активности молодежи, формирование ее как духовно гармоничной личности, приверженной национальным и общечеловеческим ценностям. В исследовании на основе подходов современной педагогики, социологии и психологии излагается анализ состояния молодежи в социальной среде и научно-методические пути преодоления проблем.

Ключевые слова: Молодежь, социальные проблемы, занятость, духовность, образование, информационное пространство, гражданская активность, государственная политика, инновационные решения.

SOCIAL PROBLEMS FOR YOUTH AND METHODS OF ELIMINATING THEM

Annotation: This article analyzes the main social problems faced by young people in modern society — such as employment, crisis of spiritual values, influence of the information environment, migration, tendency to radical ideas, imbalance in education. Systematic solutions are also considered aimed at increasing the social activity of young people, forming them as a spiritually harmonious person, committed to national and universal values. The study outlines scientific and methodological ways to analyze the state of youth in the social environment and eliminate problems on the basis of modern approaches to pedagogy, sociology and psychology.

Keywords: Youth, social problems, employment, spirituality, education, information space, civic activism, public policy, innovative solutions.